

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ПРОФЕСІЙНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ЕТИКА

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	081 Право
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	2 семестр
Кількість кредитів ЄКТС:	3,5
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

д.психол.н, проф. Гарькавець Сергій Олексійович

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові
професор кафедри психології та соціології

посада

sharkavets@gmail.com

електронна адреса

+38-050-366-57-99

телефон

За номером

телефону

месенджер

Згідно з розкладом

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Наведені в курсі матеріали спрямовані на формування у здобувачів знань і навичок щодо соціально-психологічних особливостей професійної діяльності, особливостей формування мотивації до виконання професійних функцій та етичного поведження в межах обраної професії.

У даному курсі вивчаються різні аспекти компетентності професійної діяльності юристів, етики їхнього поведження, конфліктологічної та комунікативної компетентності, запобігання проявам професійної деформації співробітників юридичної сфери діяльності.

Курс може бути корисним студентам за спеціальностями в галузі «Право», «Психологія», «Соціальна робота», а також майбутнім соціологам, педагогам, що планують працевлаштування в установах та організаціях, діяльність яких пов'язана з правовими аспектами діяльності.

Результати навчання: Знати:

- поняття професійної психології та особливості професійної компетентності юристів;
- основні принципи етики фахівців юридичного профілю;
- природу конфліктів і стратегії поведінки індивідів в конфліктних ситуаціях;
- принципи ефективної комунікації та її особливості в юридичній сфері;
- принципи медіації та особливості її реалізації;
- чинники, що викликають професійну деформацію юристів;
- основні методи щодо запобігання особистісній та професійній деформації представників юридичної сфери діяльності.

Вміти:

- критично ставитися до власних когнітивних проявів і долати особистісні упередження;
- реалізовувати основні принципи службового етикету;
- вирішувати конфлікти різної складності;
- вибудовувати ефективну професійну комунікацію;
- проводити превенцію щодо професійної деформації співробітників.

Передумови до початку вивчення:

Базові знання та наукові уявлення з історії та науки про людину.

Мета курсу (набуті компетентності)

Метою викладання курсу є опанування здобувачами вищої освіти знання щодо соціально-психологічних особливостей професійної специфіки сучасних представників правової сфери та етики поведіння у відповідному соціальному середовищі. Формування умінь та навичок запобігання конфліктів і вибудовуванню дієвих, продуктивних комунікацій, як на міжособистісному, так й груповому рівнях. Ознайомлення з сучасними соціально-психологічними методами та засобами визначення психологічних якостей особистості, особливостей соціально-нормативної активності індивідів, профілактики та психологічної корекції можливих аномативних відхилень, визначення соціальних груп ризику, що мають девіантні спрямування.

Внаслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

1. Навички використання юридико-психологічних знань у професійній діяльності юристів.
2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
3. Здатність поставити задачу та визначити шляхи вирішення проблеми психологічними та соціально-психологічними методами, що забезпечують прийняття оптимальних рішень в умовах невизначеності, контроверсивної інформації, соціального різноманіття та суперечливих вимог.
4. Здатність описати, класифікувати та змоделювати широке коло юридико-психологічних проблем, на підставі опанованих знань (у тому числі суміжних наукових сфер), розвинених умінь та набутих навичок.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Професійна психологія та юридична діяльність	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Поняття професійної психології. Особливості юридичної діяльності. Універсальні компетентності професійної діяльності юристів. Професійна компетентність фахівця юридичного профілю.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
2.	Професійна етика у сфері юридичної діяльності	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Поняття етики. Історія етики. Етика фахівців юридичного профілю.	Участь в обговоренні Тести. Індивідуальні завдання
3.	Етикет службових взаємин	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Поняття службового етикету. Основні принципи службового етикету. Особливості етикету представників юридичних професій.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
4.	Конфлікти у професійному середовищі	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Поняття конфлікту та конфліктних особистостей. Конфлікти у сфері юридичної діяльності.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
5.	Невербальна комунікація – її життєві та професійні функції	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Поняття невербальної комунікації. Невербальна активність юриста та її значення для професійного виконання службових обов'язків. Різниця між вербальними та невербальними аспектами спілкуванням. Жести-індикатори внутрішнього стану індивіда та їхні особливості.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
6.	Медіація та практика її застосування у діяльності юристів	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Поняття медіації. Використання медіації у діяльності юристів. Положення угоди про застосування медіації. Конфліктологічна компетентність та її значення для юристів.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
7.	Особистісна та професійна деформації співробітників	денна 2/0/2 заочна 1/0/1	Поняття особистісної та професійної деформації. Чинники, що викликають професійну деформацію. Основні прояви професійної деформації співробітників юридичної сфери діяльності. Профілактика та подолання професійної деформації. Засоби та методи запобігання особистісній та професійній деформації співробітників.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

Рекомендована література

- Александров Д. О., Андросюк В. Г., Казміренко Л. І. та ін.* Юридична психологія: [підручник] / За заг. ред. Л. І. Казміренко, Є. М. Моїсеєва. К.: КНТ, 2007. 360 с.
- Бандурка О. М., Бочарова С. П., Землянская О. В.* Юридична психологія: монографія. [2-е вид, доп. і перероб.]. Х.: Вид-во «ТИТУЛ», 2007. 750 с.
- Берн Е.* Ігри, у які грають люди; пер. з англ. К. Мельнишикової. Харків: КСД, 2016. 256 с.
- Берн Е.* Що ти кажеш після привітання? Психологія людської долі; пер. з англ. Р. Клочка. Харків: КСД, 2018. 432 с.
- Блощинська В. А.* Практикум з етики: навчальний посібник. Ів.-Франківськ : ІМЕ, 2003. 256 с.
- Гарькавець С. А.* Психология невербального общения: учебное пособие. Северодонецк: Изд-во «Петит», 2015. 214 с.
- Гарькавець С. О.* Соціальні конфлікти: Словник-довідник. Сєверодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2020. 120 с.
- Гарькавець С. О.* Соціально-нормативний конформізм особистості у психологічному вимірі : монографія. Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2010. 343 с.
- Гарькавець С. О., Цільмак О. М.* Юридична психологія в обличчях: довідник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2023. 82 с.
- Гарькавець С. О.* Юридична психологія: словник-довідник. Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. 152 с.
- Гарькавець С. О., Яковенко С. І.* Методики дослідження образи: науково-методичний посібник з «Психодіагностики». Сєверодонецьк: Вид-во «Петіт», 2017. 68 с.
- Казміренко Л. І., Александров Д. О., Андросюк В. Г.* Юридична психологія. Словник. К.: КНТ, 2008. 224 с.
- Кубрак О. В.* Етика ділового та повсякденного спілкування: навч. посібник. Суми : ВДТ “Університетська книга”, 2002. 288 с.
- Орбан-Лембрик Л. Е.* Психологія професійної комунікації. Монографія. Чернівці : Книги-XXI, 2009. 528 с.
- Орбан-Лембрик Л. Е.* Психологія соціальної комунікації. Навчальний посібник. Івано-Франківськ: «Нова Зоря», 2021. 224 с.
- Основи пенітенціарної психології : [навчальний посібник] / Н. П. Крейдун, О. М. Лактіонов, А. В. Сорока, С. І. Скоков. Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2007. 140 с.
- Практика медіації: словник-довідник / уклад. С. О. Гарькавець, Л. П. Волченко. Лисичанськ: ТОВ «ФОКСПРИНТ», 2019. 128 с.

Свидрук І. І., Миронов Ю. Психологія управління та конфліктологія: Підручник. Львів: Вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2017. 320 с.

Третьяченко В. В., Гарькавець С. О., Коломійцев О. А. Психологія правослухняної та протиправної поведінки особистості в умовах трансформації українського суспільства : монографія. Луганськ: Знання, 2008. 344 с.

Франкл В. Людина у пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі; пер. з англ. О. Замайської. Харків: КСД, 2016. 160 с.

Фройд З. По той бік принципу задоволення; пер. з нім. Харків: Фоліо, 2019. 160 с.

Фромм Е. Втеча від свободи; пер. з англ. М. Яковлева. Харків: КСД, 2019. 288 с.

Цільмак О. М. Професіогенез компетентності фахівців кримінальної міліції: теорія та практика. Одеса: Вид-во ОДУВС, 2011.

Чалдіні Р. Психологія впливу; пер. з англ. М. Скоробагатова. Харків: КСД, 2015. 352 с.

Екман П. Психологія брехні. Харків: КСД, 2021. 272 с

Юридична психологія: Альбом схем з коментарями / [уклад.: Д. О. Александров, В. Г. Андросюк, Л. І. Казміренко та ін.]; за заг. ред. Л. І. Казміренко, Є. М. Моїсеєва. Вид. 3-є, доопр. і доп. К.: КНТ, 2008. 152 с.

Юридична психологія : практикум / За заг. ред. Л. І. Казміренко. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. 190 с.

Юридична психологія: Словник : навч. посібник / Александров Д. О., Андросюк В. Г., Казміренко Л. І. та ін.; за заг. ред. Л. І. Казміренко, Є. М. Моїсеєва. К.: КНТ, 2008. 140 с.

Bartol C. R., Bartol A. M. Current Perspectives in Forensic Psychology and Criminal Behavior. Thousand Oaks, 2008. 344 p.

Brisman A., South N., White R. Environmental Crime and Social Conflict: Cotemporary and Emerging Issues. Routledge, 2016. 344 p.

Eagly A. H., Baron R. M., Hamilton V. L. The Social Psychology of Group Identity and Social Conflict: Theory, Application, and Practice. N.Y.: Orbis Books, 2004. 308 p.

Howitt D. Introduction to Forensic & Criminal Psychology. Palgrave Macmillan Publishers, 2012. 332 p.

Mildenberger C. Economics and Social Conflict: Evil Actions and Evil Social Institutions in irtual Worlds. Palgrave Macmillan, 2013. 258 p.

Richardson L. What terrorists want: understanding the enemy, confronting the threat. New York: Random House, 2006. 412 p.

Zalava A. G., Cichocka A. The Social Psychology of Social Problems. Palgrave Macmillan Publishers, 2013. 372 p.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання здобувач може отримати визначену кількість балів:

Інструменти та завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	10 (по 1 балу за 1 ЛК)
Практичні заняття	28 (7 практичних по 4 бали за 1 ПК)
Самостійна робота (контрольні роботи, реферати, есе, презентації, опрацювання наукової літератури тощо)	32
Підсумковий заліковий тест	30
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання практичних і самостійних завдань здобувачі вищої освіти мають дотримуватися політики академічної доброчесності. Запозичення (використання ідей, розробок, тверджень, статистичних або експериментальних відомостей інших авторів) повинні бути оформлені відповідними посиланнями на першоджерела. Списування або копіювання є категорично забороненими. Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаково для всіх здобувачів. Перевірка текстів на унікальність здійснюється з використанням програмних засобів UNICHEK та Antiplagiarism.net. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

<i>Перезарахування кредитів:</i>	Здобувач вищої освіти може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу здобувачу можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.
<i>Завдання і заняття:</i>	Усі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.
<i>Поведінка в аудиторії:</i>	<p>На заняття здобувачі вищої освіти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.</p> <p>Під час занять здобувачі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дотримуються етичних правил поведіння; - знаходяться на своєму навчальному місці; - не заважають викладачу проводити заняття та іншим студентам навчатися. <p>Під час контролю знань здобувачі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - є підготовленими відповідно до вимог даного курсу; - розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб); - не заважають іншим; - виконують усі вимоги викладачів щодо проведення контролю знань.